

Fylkesmannen i Oslo og Viken

REGIONALT MILJØPROGRAM FOR OSLO OG VIKEN

2019-2022

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	55
Del 1 Organisering, rammer og føringer	56
Prinsipper for prioritering av tiltak i Regionalt miljøprogram	57
Utfordringer og mål for Regionalt miljøprogram for Oslo og Viken.....	57
Prioritering av områder – forurensing	58
Prioritering av kulturlandskap	59
Skjøtselsråd	61
Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket og tilskudd til drenering	63
Miljøavtale	64
Regionale miljøkrav.....	64
Informasjon og veiledning - RMP, miljøkrav og klima- og miljøprogrammet.....	65
Del 2 Regionale miljøtiltak i Oslo og Viken.....	66
Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Oslo og Viken	67
Kapittel 1 Innledende bestemmelser	67
Kapittel 3 Biologisk mangfold	69
Kapittel 4 Kulturminner og kulturmiljøer	70
Kapittel 5 Avrenning til vann	70
Kapittel 6 Utslipp til luft	73
Kapittel 7 Plantevern	73
Kapittel 8 miljøavtale.....	74
Kapittel 9 Generelle bestemmelser.....	75

Innledning

Regionalt miljøprogram (RMP) 2019-2022 for Oslo og Viken er utarbeidet av Fylkesmannen, og inkluderer en regional forskrift om Regionale miljøtilskudd for Oslo og Viken.

Målet for RMP er å bidra til å ivareta kulturlandskapet, begrense utslipp til luft og vann, samt økt jordliv, humusinnhold og bedre jordstruktur.

RMP er en del av Regionalt bygdeutviklingsprogram (RBU), hvor vårt felles mål er at

landbruket i Oslo og Viken skal utnytte regionens markedsnærhet og særpreg på en bærekraftig måte for å øke mat- og skogproduksjonen og utvikle nye bygdenæringer.

Regionalt miljøprogram 2019-2022 for Oslo og Viken inneholder:

Del 1

- Organisering, rammer og føringer
- utfordringer og mål
- Prinsipper for prioritering

Andre miljøvirkemidler

- Miljøkrav
- SMIL og drenering – kriterier for prioritering
- Informasjon, veiledning og klima- og miljøprogrammet

Del 2

- Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket i Oslo og Viken

Regionale miljøtilskudd forvaltes av Fylkesmannen gjennom Regionalt miljøprogram. De regionale miljøprogrammene skal gi en målretting av miljøinnsatsen i jordbruket utover det som er mulig gjennom generelle, nasjonale ordninger. Det er Fylkesmannen som vedtar Regionalt miljøprogram for Oslo og Viken, og programmet rulleres hvert fjerde år. Regionalt miljøprogram utarbeides i samarbeid med det regionale partnerskapet og fastsettes av Fylkesmannen etter samråd med de respektive fylkeslagene til Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

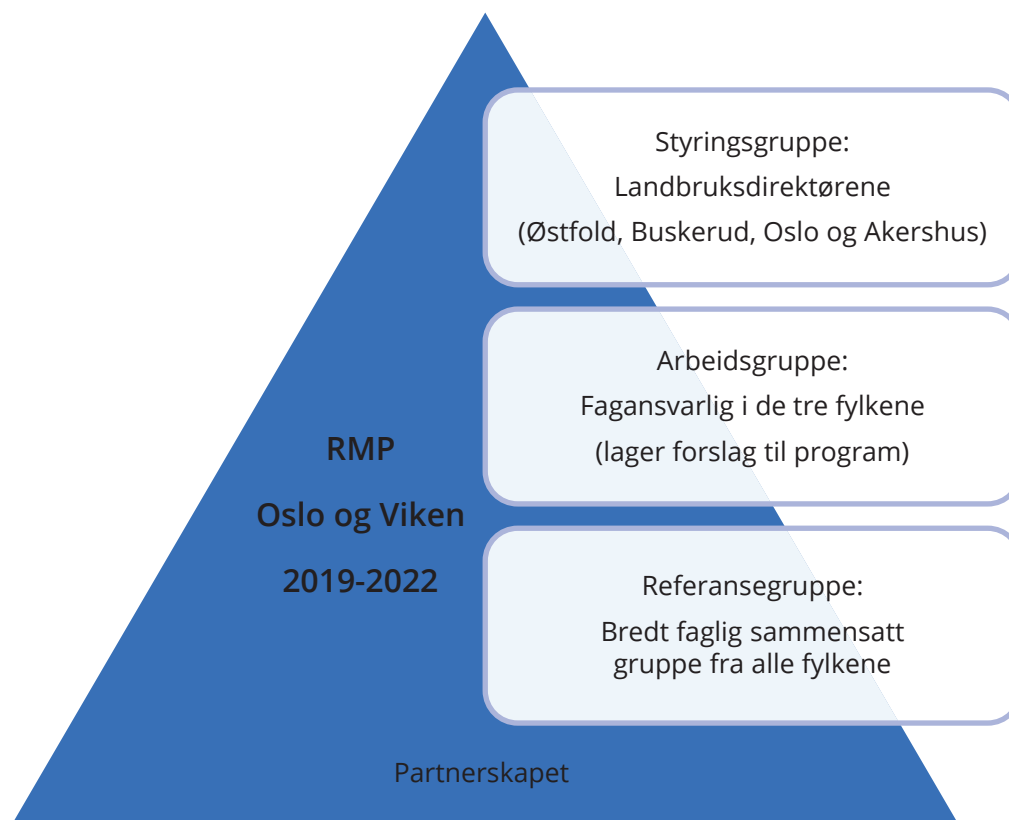
Del 1 Organisering, rammer og føringer

Alle tiltak det kan gis tilskudd til er hentet fra en nasjonal meny fastsatt av Landbruksdirektoratet. Nytt for programperioden 2019-2022 er at vilkårene for tiltak også er bestemt i menyen. Landbruksdirektoratets Nasjonalt miljøprogram og nasjonale instruks om regionale miljøtilskudd i jordbruket legger rammer og føringer for RMP.

Regionalt miljøprogram er utarbeidet i samarbeid med representanter fra næring og forvaltning i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus som tilsammen utgjør referansegruppa for RMP Oslo og Viken: Bondelag, Bonde- og Småbrukarlag, Landbruksrådgivningen, Fylkesmannens miljøvernavdeling, fylkeskommunenes representanter fra kulturminneforvaltning og vannforvaltning, representanter fra kommunene og vannregionene.

RMP fastsettes av fylkesmannen etter samråd med de respektive fylkeslagene til Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Vi har hatt to møter i en samlet referansegruppe, og flere møter med representanter fra næringsorganisasjonene, med styringsgruppe og i arbeidsgruppa.

Organisering av arbeidet

Prinsipper for prioritering av tiltak i Regionalt miljøprogram

Målretting	Forenkling	Lønnsomhet & agronomi
Midlene skal brukes der de har størst effekt	Ordninger som når flere mål prioriteres	RMP er betaling og kompensasjon for en ekstrainsats- og gjenspeiler kostnaden for miljøtiltaket
Lik tilstand skal ha like tilskudd/krav	Ordninger der det finnes tilsvarende nasjonale ordninger, nedprioriteres	Det skal lønne seg å være miljøvennlig
Der hvor gulrot ikke er nok og anbefalinger ikke fulgt, kan miljøkrav være en løsning	Det blir færre ordninger totalt og standardisering av ordningene	Miljøtiltakene skal optimalisere agronomien
De mest verdifulle kulturlandskapene prioriteres	Ordninger er utvalgt på bakgrunn av tilbakemeldingene i evalueringene i de respektive fylkene	Tiltakene skal være gjennomførbart i praksis
Vi har samme vektning mellom kulturlandskap og forurensing som det er i dag.		

Utfordringer og mål for Regionalt miljøprogram for Oslo og Viken

Område	Hovedutfordringer	Hovedmål
Kulturlandskap	Gjengroing av jordbruksområder Tap av kulturlandskapselementer	Bidra til å holde kulturlandskapet åpent Bidra til å ivareta særegne kulturlandskapselementer
Biologisk mangfold	Tap av biologisk mangfold og variasjon i jordbrukslandskapet	Bevare og legge til rette for biologisk mangfold i et variert jordbrukslandskap
Kulturmiljøer og kulturminner	Tap av kulturminner, nedgang i antall setre	Bidra til å bevare kulturminner og kulturmiljøer Synliggjøre og øke bevisstheten rundt kulturhistoriske verdier i jordbrukets kulturlandskap
Friluftsliv og tilgjengelighet	UTGÅR	
Avrenning til vassdrag og kyst	Erosjon og avrenning av jord, næringsstoffer og plantevernmidler fra jordbruksarealer Jordpakking Redusert humusinnhold, jordstruktur og jordkvalitet	Begrense erosjon og avrenning av jord, næringsstoffer og plantevernmidler fra jordbruksarealer for å bidra til god økologisk tilstand i vannforekomstene Gjennomføre riktig gjødslingsstrategi i forhold til avling, vekst og driftsform Forbedre jordkvaliteten
Klima - utslipp til luft	Tap av næringsstoffer (nitrogen, metan, ammoniakk og lystgass) til luft	Gjennomføre riktig gjødslingsstrategi i forhold til avling, vekst og driftsform

	Lavere karbonlagring i jord Høyt CO ₂ -utslipp	Hindre tap av næringsstoffer fra husdyrgjødsel og kunstgjødsel. Mer organisk materiale i jorda
Plantevernmidler	Helse- og miljørisiko ved plantevernmiddelester på avveie	Redusert bruk av kjemiske plantevernmidler Forebygge og hindre at plantevernmiddelester kommer på avveie

Prioritering av områder – forurensing

Marin grense utgjør det høyeste nivå havet har hatt på et sted etter at det ble fritt for is ved slutten av siste istid.

Bakgrunn for prioriteringen

Prioritering av områder i Oslo og Viken tar utgangspunkt i vannområder hvor deler av vassdragene har dårlig tilstand, og hvor landbruk er en viktig påvirkning.

Kartlegging av tilstand, påvirkning og grad av avrenning viser at følgende områder er spesielt utsatt: PURA (Bunnefjorden med Årungen- og Gjersjøvassdraget), Morsa, Haldenvassdraget, Oslo, Indre Oslofjord Vest, Øyeren, Leira og Nitelva, Hurdalvassdraget/Vorma, Isesjø, Glomma sør for Øyeren, Steinsfjorden, Sogna, Simoa, Drammenselva, Lierelva og Årosvassdraget.

Arealer med marin leire ligger generelt under 200 moh. og samsvarer stort sett med jordbruksarealene i nedbørsfeltene til vassdragene nevnt ovenfor. Overflateerosjon i åpen åker og løpserosjon i vassdragene er her særlige utfordringer.

I enkelte vannforekomster kan tilstanden være god til tross for at kartleggingen viser stor påvirkning fra landbruket. Den gode tilstanden er ofte resultatet av at det er gjennomført målrettede tiltak mot avrenning over flere år. I disse områdene er det følgelig viktig å videreføre miljøinnsatsen i jordbruket for å sikre at den gode tilstanden opprettholdes.

Registrert tilstand og avrenningsgrad vurdert opp mot arealbruk, satellittbilder og historiske data (bedret tilstand over tid), viser at jordbruksarealene under marin grense bør prioriteres i sin helhet.

Det ble vurdert å foreta en mer spisset prioritering, der geografisk inndeling av prioriterte områder tar utgangspunkt i en større målestokk og strengere avgrensning. Denne modellen kunne ha bidratt til en høyere grad av geografisk presisjon, men ville samtidig medføre en utpreget fragmentering av prioriterte arealer. Oppstykingen av arealer i prioriterte og ikke prioriterte områder kunne gi en uhensiktsmessig inndeling ut fra et driftsperspektiv. Samtidig vil det være en risiko for at manglende treffsikkerhet i datagrunnlaget friskmelder lokaliteter hvor reell tilstand er mindre god, og dermed burde ha blitt inkludert i prioriterte områder.

I Oslo og Viken prioriterer vi jordbruksarealer under marin grense. Kart over prioriterte områder ligger i søknadsportalen for RMP, eStil og er tilgjengelig på vår [nettside](#).

[Lenke til kart for prioritert område forurensing](#)

Foto: Fylkesmannen i Oslo og Viken

Prioritering av kulturlandskap

Prioritering av kulturlandskap i Oslo og Viken tar utgangspunkt i områder på innmark og i utmark, hvor landbruksdrift har påvirket utformingen av landskapet og preget de kulturhistoriske, biologiske og estetiske verdiene.

Begrensede midler gjør at vi må prioritere de landskapene som i størst grad særpreger Oslo og Viken; fjell, kystlandskap og raviner, og i tillegg de kulturlandskapene som gjennom nasjonal kartlegging er utpekt til de mest verdifulle kulturlandskapene i vår region.

Prioriterte kulturlandskap i Oslo og Viken er:

- Fjellområder over vernskoggrensa
- Øyer og holmer langs kysten og i innsjøer
- Ravinebeiter
- Verdifulle kulturlandskap, Nasjonalt utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL)

Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA) vil inngå i prioriterte kulturlandskapsområder når områdene er utpekt og kartlagt.

Foto: Fylkesmannen i Oslo og Viken

Fjellområder

Områder over vernskoggrensa er prioritert. Fjellområdene har store fôrressurser i utmark og innmark. Disse ressursene utgjør ofte en stor del av fôrgrunnlaget for husdyrproduzentene i fjell- og dalbygdene, og bidrar til et robust jordbruk. Husdyrbesetningene blir stadig større. Ytelsene i melkeproduksjonen øker. Grovfôret må være lett tilgjengelig og ha god og jamn kvalitet. Desto større besetninger og høyere ytelse, desto mer utfordrende vil det være å ha dyr på beite uten at det går ut over ytelsen og kontroll på besetningen. Beiting innebærer kostnader til gjerding og tilsyn. Det gis økonomisk stimulans til beiting gjennom produksjonstilskudd, både på innmark og utmark. De siste årene har tilskuddssatsene for beiting økt, særlig for beiting i utmark. Dette har bidratt til å opprettholde antall dyr som går på beite i inn- og utmark.

Drift av fulldyrka og overflatedyrka jord i fjellet medfører ekstra kostnader til transport. Fylkesmannen mener at det er nødvendig med ekstra kompensierende tiltak, ut over produksjonstilskuddet, både til beite og slått i fjellet. Målsettinga er å opprettholde beiting i fjellet, og om mulig få flere dyr på beite i fjellet, samt å sikre at fulldyrka og overflatedyrka jord fortsatt blir holdt i drift.

Øyer og holmer langs kysten og i innsjøer

Arealene ligger ofte i gunstige klimamessige områder og representerer fôrressurser som ikke brukes fordi tilgjengeligheten kan være krevende. Områdene er potensielt attraktive friluftsområder, men står i fare for å gro igjen på grunn av manglende skjøtsel.

Ravinebeiter

Arealene er brattlendte, men ofte produktive. I tidligere tider var det svært vanlig å fulldyrke bakkene. Det kunne bare skje med betydelig manuell innsats og bruk av hest. Med økende mekanisering av jordbruket, har mye av ravinelandskapet blitt planert eller gått ut av drift. Det er

viktig å bevare denne trua landskapsformen som særpreger kulturlandskapet i deler av Oslo og Viken. Ravinene kan brukes til beiting, hvis de blir skjøttet riktig. Ustelte ravinedaler som gror igjen med store trær og buskvegetasjon, kan erodere svært mye. Tilbakeføring til beiter og deretter en kontrollert beiting, kan stabilisere og forhindre mye av denne erosjonen. Dette er spesielt viktig i større ravineområder som drenerer til særlig leirjordspåvirkede vassdrag.

Verdifulle kulturlandskap, Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) og Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA)

Flere av ordningene er begrenset til å gjelde verdifulle kulturlandskap (tidligere kalt helhetlige kulturlandskap), Nasjonalt utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) og Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). Dette er kulturlandskap som er valgt ut av miljøvernmyndighetene og kulturminnemyndigheten i de enkelte fylkene. De er utvalgt på grunn av biologiske- og kulturhistoriske verdier som har kommet etter langvarig jordbruksdrift. Områdene er tilgjengelig for søker i eget kartlag i eStil, det elektroniske søknadssystemet for RMP.

Det blir utarbeidet kart som viser vernskoggrensa, verdifulle kulturlandskap, UKL og etter hvert også. Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). Ravinebeiter, stølsvoller og øyer og holmer har ikke egne kartlag.

[Lenke til kart for prioriterte områder- kulturlandskap](#)

Skjøtselsråd

Skjøtselsråd for slått av slåttemyr og slåttemark

- Årlig slått, gjerne etter 1. august
- Høyet bør bakketørkes etter slåtten
- Vegetasjonen etter rydding og slått skal fjernes

Skjøtselsråd soner for pollinerende insekter

- Så blomsterengblanding, gjerne stedegne planter
- Pionerblanding med honningurt, kløver og vikke kan kjøpes i storesekk.
- Se også forslag til frøblanding på www.blomstermeny.no
- Sonen kan gjerne være langs bekkefar, åkerkanter og veier, gjerne lysåpne.
- Krattrydding mot dyrka mark kan på sikt åpne opp for mer blomstereng.
- Ta vare et mangfold av trær og busker i kulturlandskapet, særlig selje og vier for å tilrettelegge for insektene tidlig om våren.

Skjøtselsråd ved skjøtsel av biologisk verdifulle arealer

- Ved beite må beitetrykket holdes lavt, veiledende beitetrykk er 2 daa/småfe og 6-10 daa/storfe
- Beitearealet bør være ryddet for krattskog og hogstavfall, og ikke tilsås
- Bevar et mangfold av trær, busker og andre elementer som steingjerder, rydningsrøyser, gruspartier eller liknende for å tilrettelegge for insekter
- Her kan du lese flere skjøtselsråd om [Pollinatorvennlig skjøtsel av slåttemark og naturbeitemark](#)

Foto: Rune Aae

Skjøtselsråd ved skjøtsel av automatisk fredete kulturminner

- Arealet bør ikke gjødsles eller sprøytes med plantevernmidler
- Kulturminnemyndighetene kontaktes dersom kulturminnet ikke tidligere har vært skjøttet
- Ved større tiltak bør det utarbeides skjøtselsplan i samråd med kulturminnemyndighetene
- Fjern alt avfall fra klipping og rydding ut fra området for å unngå gjødsling.
- Det skal ikke oppstå skader på graver eller i terrenget for øvrig, arbeidet utføres skånsomt og uten bruk av store maskiner.
- Det bør beites skånsomt, slik at ikke overflaten skades.
- På www.kulturminnesok.no kan man se hva som er registrert av kulturminner på ulike eiendommer.

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket og tilskudd til drenering

For å få til en helhetlig satsing på miljøtiltak lokalt skal de fireårige tiltaksstrategiene for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og RMP ses i sammenheng. RMP skal gjennom tilskudd til årlig skjøtsel og vedlikehold følge opp SMIL-tilskudd til investeringer innvilget av kommunen. RMP skal angi retningslinjer for fordelingen av SMIL-midler til kommunene. Fylkesmannen skal også bidra til at kommunene tar en aktiv rolle i prosjektprioriteringene for SMIL og stimulerer til felles satsinger på tvers av kommunegrensene.

Føringer for prioriteringer i de kommunale tiltaksstrategier for bruk av SMIL-midler

- De kommunale tiltaksstrategiene skal prioritere tilskudd til områder med de største miljøutfordringene og prioritere tiltak som gir god miljøeffekt.
- I henhold til jordbruksavtalen, skal hydrotekniske tiltak prioriteres i leirjordsområdene. Det kan i tillegg komme føringer i jordbruksavtalen knyttet til prioritering av både klima, miljø og kulturlandskapstiltak.

Retningslinjer for fordelingen av SMIL-midler til kommunene

Fylkesmannen fordeler midler til kommunene etter følgende kriterier:

60 % av midlene fordeles etter faste kriterier:

- Jordbruksareal
- Antall daa planert areal /hydrotekniske utfordringer

20 % etter miljøutfordringer:

- Kommunens tiltaksstrategier, der SMIL og RMP sees i sammenheng prioriteres
- Særlige regionale og nasjonale miljø- og kulturlandskapsutfordring

20 % etter aktivitet og måloppnåelse:

- Gjennomføringsgrad
- Rapportering og innmeldte behov/planer

Retningslinjer for fordelingen av dreneringsmidler til kommunene

Fylkesmannen fordeler midler til kommunene etter følgende kriterier:

70 % av midlene fordeles etter faste kriterier:

- Andel jordbruksareal

30 % etter aktivitet:

- Gjennomføringsgrad
- Rapportering og innmeldte behov

Miljøavtale

Det innføres miljøavtale. Formålet er å gjennomføre flere miljøtiltak på samme foretak, og at disse i kombinasjon skal gi større miljøgevinst enn enkelttiltak. Miljøavtalen skal bidra til å redusere avrenning av jord og næringsstoffer til vann, øke moldinnholdet, bedre jordstrukturen og å øke karbonbindingen i jord.

Regionale miljøkrav

Høyere tilskudd er ikke alltid tilstrekkelig virkemiddel for å nå miljømålene etter vannforskriften. I Oslo og Viken viderefører og spisser vi ordningen med regionale miljøkrav. Det innebærer at det stilles krav til bestemte jordarbeidingsrutiner og andre tiltak for jord på landbrukseieendommer som ligger i områder med erosjonsfare og innenfor nedbørsfelt til sårbart vassdrag eller kystområde. Forskrift om regionale miljøkrav er hjemlet i § 11 i jordloven^[2].

Følgende kriterier ligger til grunn for prioritering av områder med miljøkrav:

- Områder med jordbruksproduksjon der arealavrenning fra jordbruk har stor påvirkning
- Områder med dårlig eller svært dårlig vannkvalitet og høyt innhold av jordpartikler i vannet
- Områder der vannkvaliteten er forbedret etter stor miljøinnsats
- Områdene har flere viktige brukerinteresser

Miljøkrav og virkeområde

Akershus og Østfold har områder som har hatt miljøkrav i flere år. Disse er godt innarbeidet. Inntil nå har det ikke vært områder i Buskerud der påvirkningene fra landbruket har blitt vurdert som så alvorlige at det har blitt fastsatt særskilte miljøkrav gjennom forskrift. Gjennom arbeidet med oppfølgingen av vannforskriften og regional vannforvaltningsplan blir kunnskapsgrunnlaget for vannforekomstene oppdatert. Dersom det viser seg at miljømålene ikke nås gjennom de tiltak som blir gjennomført som frivillige tiltak, kan forskrifter om regionale miljøkrav bli et virkemiddel som i større grad tas i bruk.

De ulike vannområdene som har hatt krav, har hatt egne forskrifter. Vi standardiserer nå kravene inn i en forskrift, og utvider kravene med punkt 1. Alle krav skal ikke gjelde i alle områder.

Arbeidet med Regionale miljøkrav er satt i gang og fylkesmannens miljøvern avdeling og vannregionmyndigheten jobber nå med å få en oversikt over de mest sårbare vannforekomstene ved å oppdatere kunnskapsgrunnlaget. Det vil bli laget en ny forskrift for Regionale miljøkrav i Oslo og Viken, hvor forslag til virkeområder vil bli beskrevet. Ny miljøkravforskrift vil bli sendt ut på høring vinter/vår 2019 med 3 måneders høringsfrist. Ikraftsetningsdato for områder som allerede har regionale miljøkrav vil bli 1.1.2020, mens eventuelle nye områder vil bli omfattet av nytt regelverk fra tidligst 1.1.2021.

Informasjon og veiledning - RMP, miljøkrav og klima- og miljøprogrammet

Målet med klima- og miljøprogrammet i fylkene og informasjon om miljøvirkemidlene i jordbruket er å bidra til å øke oppslutningen om miljøtiltakene i jordbruket og få rett miljøtiltak gjennomført på rett sted.

- Oppdatert informasjon om miljøtilstanden finnes på vann-nett.no og miljostatus.no.
- Oppdaterte tiltak for å imøtekomme de største miljø- og klimautfordringene finner vi på [klimasmart landbruk.no](http://klimasmart.landbruk.no) og NIBIO.no.
- Oppdatert informasjon om tiltaksgjennomføring for RMP og SMIL finnes på vår nettside.
- Søknadsportal for klima- og miljøprogrammet er ny fra 2018, [elektronisk søknad](http://elektronisk.soknad) via Altinn.

Oversikt over prioriterte mål for informasjons- og veiledningsarbeidet innen Regionale miljøtilskudd, miljøkrav og klima og miljøprogrammet:

Regionalt miljøtilskudd	Aktivitet:	Form	Ansvar:	Periode
Alle PT-søkere skal få informasjon om Regionalt miljøtilskudd	Vårbrøsjyre om RMP- hva skal jeg tenke på før våronna?	Digital	Utarbeides av FM, til utsjekk i kommuner og næring	Vår 2019
	RMP-veilederen	Digital		Mars & august 2019
Statistikk over RMP/SMIL-oppslutning skal være oppdatert	Statistikk på FM-nett	Digital	Seksjon for tilskudd/kontroll	April 2019
Vi skal ha gode kartløsninger for prioriteringer i RMP	Levende kart over prioriterte områder og miljøkrav	Digital	Seksjon mat og jordbruk og GIS-koordinator	
Regionale miljøkrav				
Alle med miljøkrav skal få nødvendig informasjon om tilstand, tiltaksbehov og miljøkrav.	Skriftlig og på nett	Digital	Seksjon mat og jordbruk	Høst 2019/ vår 2020
Klima- og miljøprogrammet				
1. Alle foretak innenfor områder med sårbare vannforekomster skal ha fått tilbud om miljørådgiving på foretaksnivå innen 2021	Støtte rådgiving i kommuner med særlige miljøutfordringer	Muntlig veiledning & utarbeidelse av SMIL-planer el.	Vannområder/ landbrukskontor	2018-2022
2. Karbonlagring i jord og jordhelse skal være tema på samlinger og møter i næringen i hele Oslo og Viken	Utredning og rådgiving	Møter, nettartikler markvandring og samlinger	FM i samarbeid med NLR, NIBIO, LMD, mfl.	2018-2022
3. Veiledning av tiltak knyttet til pollinerende insekter og lavere forbruk av glyfosat skal være tema i hele Oslo og Viken.	Møter, nettartikler markvandring og samlinger		FM landbruk i samarbeid med miljøvern-avdelingen	2018-2022
Økt oppslutning om miljøtiltak. Alle nye bønder skal kjenne til RMP og SMIL.	Utarbeide tiltaks-sjekkliste for nye bønder	Digital og info fra kommunen	Kommune Næring NLR	2018-2022

Del 2 Regionale miljøtiltak i Oslo og Viken

Vi har prioritert følgende tiltak fra den nasjonale forskriftsmalen og forskriftsmenyen:

Miljøtema	Områder	Paragraf	Tiltak og tiltaksklasse
Kultur- landskap Kap. 2	*i prioriterte kulturlandskap	§ 4	Drift av bratt areal - helling 1:5 og 1:3
		§ 5	Drift av beitelag - sau/geit + hest /storfe
		§ 6	Beite av verdifulle jordbrukslandskap i innmark*
		§ 7	Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark *
		§ 8	Slått av verdifulle jordbrukslandskap *
		§ 9	Skjøtsel av gårdsdammer
Biologisk mangfold kap. 3		§ 10	Slått av slåttevær og slåttemark
		§ 11	Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer (kun beite)
		§ 12	Skjøtsel av styingstrær *
		§ 13	Soner for pollinerende insekter
Kulturminner og kulturmiljøer Kap. 4		§ 14	Drift av seter
		§ 15	Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner
		§ 16	Skjøtsel av steingjerder, bakkemurer, trerekker og alleer*
Friluftsliv			Utgår
Avrenning til vassdrag og kyst Kap. 5	Prioriterte områder	§ 17	Ingen jordarbeiding - erosjonsrisikoklasse 1 -4
		§ 18	Gras på arealer utsatt for flom og erosjoner
		§ 19	Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer
		§ 20	Direktesådd høstkorn og oljevekster - erosjonsrisikokl. 1 -4
		§ 21	Såing av fangvekst som underkultur
		§ 22	Fangvekster sådd etter høsting
		§ 23	Grasdekt vannvei og grasstriper i åker
	§ 24	Grasdekt kantsone i åker	
	Andre områder	§ 17	Ingen jordarbeiding - erosjonsrisikoklasse 1 -4
		§ 19	Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer
§ 21		Såing av fangvekst som underkultur	
Utslipp til luft Kap. 6		§ 22	Fangvekster sådd etter høsting
		§ 25	Fangdammer
Plantevern- midler Kap. 7		§ 26	Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel
		§ 27	Spredning av husdyrgjødsel med tilføreslslange
Miljøavtale Kap. 8		§ 28	Ugrasharving i åker
		§ 29	Ugrasbekjempelse i radkulturer
		§ 30	Miljøavtale

Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Oslo og Viken

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Formålet med tilskudd etter forskriften er å bidra til å ivareta jordbruket sitt kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturmiljøer og -minner, samt redusere bruk av plantevernmidler og utslipp til luft og avrenning til vann fra jordbruket.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder i Oslo, Akershus, Buskerud og Østfold fylker.

§ 3 Grunnvilkår

Tilskudd etter denne forskriften kan gis til

- a) foretak som har gjennomført tiltak på arealer de disponerer i søknadsåret. Foretaket må drive vanlig jordbruksproduksjon på én eller flere landbrukseieendommer, og må være registrert i Enhetsregisteret.
- b) Beitelag kan søke tilskudd for drift etter § 5 Drift av beitelag. Med beitelag menes i denne forskriften sammenslutninger som er registret som samvirkeforetak eller forening i Enhetsregisteret, og som har til hovedformål å samarbeide om hensiktsmessige fellesløsninger innen beitebruk og god utnyttelse av utmarksbeite.

Kapittel 2 Kulturlandskap

§ 4 Drift av bratt areal

Det kan gis tilskudd for drift av jordbruksareal med hellingsgrad på 1:5 eller brattere, for å ivareta kulturlandskapet.

Omsøkt areal per foretak må være minimum 5 dekar.

Tiltaksklasse: overflatedyrka og fulldyrka med hellingsgrad 1:5 og 1:3, frukt dyrking 1:5 og 1:3.

Tilskuddet gjelder i Buskerud og i Oslo, Akershus og Østfold over marin grense. Tilskuddet gis ikke til beiting alene.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 5 Drift av beitelag

Det kan gis tilskudd for drift av beitelag som oppfyller vilkårene i § 3 b.

Beitelagene må ha minst to medlemmer, føre ukentlig tilsyn med dyra og årlig rapportere om driften til Fylkesmannen.

Tilskuddet utmåles per dyr sluppet på utmarksbeite.

Tiltaksklasser: storfe/hest, småfe.

§ 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark

Det kan gis tilskudd for beiting for å opprettholde verdifulle jordbrukslandskap på innmark.

Ordningen gjelder for

- a) innmarksbeiter,
- b) overflatedyrka og
- c) marginale fulldyrka arealer

på ravinebeiter og innenfor Verdifulle kulturlandskap og Nasjonalt utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL). Området skal være godt nedbeitet minst en gang i løpet av sesongen.

Beitetrykket skal være tilpasset beiteområdet på en slik måte at miljøverdiene ikke forringes.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 7 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark

Det kan gis tilskudd for beiting for å opprettholde verdifulle kulturlandskap i utmark.

Tilskuddet gjelder for fjellområder over vernskoggrensa, øyer og holmer.

Beitetrykket skal være tilpasset beiteområdet på en slik måte at miljøverdiene ikke forringes.

Tilskuddet utmåles per dyr.

Tiltaksklasser: storfe/hest, småfe.

§ 8 Slått av verdifulle jordbrukslandskap

Det kan gis tilskudd for slått av fulldyrka eller overflatedyrka areal for å opprettholde verdifulle jordbrukslandskap.

Tilskuddet gjelder slått i fjellområder over vernskoggrensa, og Nasjonalt utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) over marin grense og Verdifulle kulturlandskap over marin grense.

Omsøkt areal per foretak må være minimum 5 dekar.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 9 Skjøtsel av gårdsdammer

Det kan gis tilskudd for slått, rydding eller beiting for å hindre gjengroing av gårdsdammer.

Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet.

Tilskuddet utmåles per stykk.

Tiltaksklasse: Gårdsdammer.

Kapittel 3 Biologisk mangfold

§ 10 Slått av slåttemyr og slåttemark

Det kan gis tilskudd for slått av slåttemark eller slåttemyr som er gjennomført slik at naturtypen blir ivaretatt eller forbedret.

Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler. Arealene skal være registrert i miljødatabasen Naturbase.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Tiltaksklasse: Svært viktig, viktig, lokalt viktig.

§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer

Det kan gis tilskudd for beite av hagemark og naturbeitemark, som har markslaget innmarksbeite som er gjennomført slik at det biologiske mangfoldet blir ivaretatt eller forbedret.

Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler. Arealet skal være registrert i miljødatabasen Naturbase.

Antall dyr må tilpasses arealet på en slik måte at miljøverdiene opprettholdes. Området må være godt nedbeitet i løpet av sesongen.

Omsøkt areal per foretak må være minimum 5 dekar.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Tiltaksklasse: Beite.

§ 12 Skjøtsel av styvingstrær

Det kan gis tilskudd for styving av trær som er gjennomført på en skånsom måte slik at trærnes særpreg og biologiske mangfold blir ivaretatt.

Tilskuddet gjelder for skjøtsel av styvingstrær i Verdifulle kulturlandskap og Nasjonalt utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL).

Tilskuddet gis for det året treet blir styvet.

Tilskuddet utmåles per tre.

§ 13 Soner for pollinerende insekter

Det kan gis tilskudd for å så og skjøtte soner med pollinatorvennlige frøblandinger på jordbruksareal som er gjennomført slik at sonene har pollinatorvennlige blomster gjennom hele vekstsesongen.

Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet eller sprøytet med plantevernmidler. Tiltaket gjennomføres i kombinasjon med grasdekt kantsone i åker § 24 og grasdekt vannvei § 23.

Bredden på tiltaket tilsvarer vegetasjonssonen eller vannveien.

Tilskuddet utmåles per løpemeter.

Tiltaksklasse: Lav sats.

Kapittel 4 Kulturminner og kulturmiljøer

§ 14 Drift av seter

Det kan gis tilskudd for drift av seteranlegg med melkeproduksjon.

Produksjonsperioden skal være minst 6 uker per sesong. Melken som blir produsert skal leveres til meieri eller foredles på setra. Produksjonen skal tilsvare minimum 45 liter kumelk eller 25 liter geitemelk i døgnet per seter.

Tilskuddet utmåles per seter, fordelt på antall foretak som har dyr på setra.

Tiltaksklasser: Egen foredling, levering til meieri.

§ 15 Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner

Det kan gis tilskudd for skjøtsel av gravhauger etter lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 4, som grenser til jordbruksarealer.

Skjøtselen skal være gjennomført slik at kulturminnet er synlig i jordbrukslandskapet.

Kulturminnet skal være registrert i kulturminnebasen Askeladden.

Omsøkt antall gravhauger er maksimum 10 per foretak.

Tilskuddet utmåles per stykk.

Tiltaksklasser: Beite, slått/rydding.

§ 16 Skjøtsel av steingjerder, bakkemurer, trerekker og alléer

Det kan gis tilskudd for skjøtsel langs steingjerder, bakkemurer, trerekker og alléer som grenser til jordbruksarealer.

Skjøtselen skal være gjennomført slik at kulturminnet er synlig i jordbrukslandskapet. Tilskuddet gis innenfor Verdifulle kulturlandskap og Nasjonalt utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL).

Tilskuddet utmåles per meter.

Tiltaksklasser: Bakkemurer, steingjerder, trerekker og alléer.

Kapittel 5 Avrenning til vann

§ 17 Ingen jordarbeiding om høsten

Det kan gis tilskudd for arealer med korn, oljevekster, belgvekster, frøeng siste høstingsår, grønn gjødsling og grønnfôrvekster dersom arealet ikke jordarbeides om høsten.

Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret. Halmen på disse arealene skal ikke brennes.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Tiltaksklasse: Erosjonsklasse 1–4.

§ 18 Gras på arealer utsatt for flom og erosjon

Det kan gis tilskudd for å dyrke flerårige vekster på åkerarealer som er særlig utsatte for flom og erosjon.

Vekstene skal være godt etablert om høsten i søknadsåret. Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli. Tilskuddet gjelder innenfor prioriterte områder på flomutsatte arealer og/eller arealer i erosjonsklasse 3 og 4. Med flomutsatt areal menes arealer som oversvømmes ved 10-års flom.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 19 Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer

Det kan gis tilskudd for flomutsatte og vassdragsnære arealer som ikke jordarbeides før 1. mars. Tilskuddet kan gis til arealer som oppfyller vilkårene i § 17 ingen jordarbeiding om høsten.

Tilskuddet gjelder for flomutsatt areal og/eller vassdragsnært areal inntil 50 meter fra vassdrag. Med flomutsatt areal menes arealer som oversvømmes ved 10-års flom.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 20 Direktesådd høstkorn og høstoljevekster

Det kan gis tilskudd for å direkteå høstkorn og høstoljevekster på arealer som ikke er jordarbeidet.

Tilskuddet gjelder arealer under marin grense.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 21. Fangvekst som underkultur

Det kan gis tilskudd for fangvekster sådd sammen med korn, oljevekster og belgvekster.

Tilskuddet kan gis til foretak som oppfyller vilkårene etter § 17 ingen jordarbeiding om høsten.

Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd. Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 22 Fangvekster sådd etter høsting

Det kan gis tilskudd for fangvekster sådd etter høsting av grønnsaker, poteter og rotvekster.

Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd. Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler og ikke gjødsles etter høsting av hovedveksten. Det kan tillates sprøyting i vekstsesongen mot floghavre, hønsehirse og svartøtvier. Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret. Ved dyrking av tidligvekster, skal arealet ikke jordarbeides før 1. november.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 23 Grasdekte vannveier og grasstriper i åker

Det kan gis tilskudd for flerårig grasdekke i dråg på åkerarealer. Grasdekket skal ha en bredde på minimum seks meter. Vekstene skal være godt etablert om høsten i søknadsåret.

Tilskudd kan også gis for grasdekke på tvers av fallet i lange hellinger. Grasdekket skal ha en bredde på minimum to meter.

Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.

Tilskuddet gjelder arealer under marin grense.

Tilskuddet utmåles per meter.

Tiltaksklasser: Korn, potet/grønnsaker.

§ 24 Grasdekt kantsone i åker

Det kan gis tilskudd for flerårig grasdekke langs kanten mot vassdrag på åkerareal.

Sonen det gis tilskudd for skal ha en bredde på minimum åtte meter, målt fra vassdragets normalvannstand, der minst seks meter ligger på fulldyrka areal. Vekstene skal være godt etablert om høsten i søknadsåret. Arealene skal ikke gjødsles eller sprøytes, og skal slås, beites eller pusses i søknadsåret. Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.

Tilskuddet gjelder arealer under marin grense.

Tilskuddet utmåles per meter.

Tiltaksklasser: Korn, potet/grønnsaker.

§ 25 Fangdam

Det kan gis tilskudd for fangdam som er etablert på eller i tilknytning til jordbruksareal. Fangdammen skal ha tilfredsstillende renseeffekt.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Kapittel 6 Utslipp til luft

§ 26 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest ved nedfelling eller nedlegging.

Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel per dekar. Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret. Husdyrgjødsel og biorest som er spredd ved nedlegging i åpen åker må moldes ned innen to timer.

Foretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringer som viser sprededato og gjødselmengde spredd per dekar.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 27 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest med tilførselsslange, som et tillegg til tilskudd etter § 26 nedfelling eller nedlegging. Foretaket må kunne dokumentere bruk av tilførselsslange.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Kapittel 7 Plantevern

§ 28 Ugrasharving i åker

Det kan gis tilskudd for ugrasharving i korn og frø til modning.

Det gis ikke tilskudd dersom det benyttes ugrasmidler før høsting, unntatt ved sprøyting mot floghavre og hønsehirse, eller ved nedsviing av oljevekster og åkerbønne.

Arealer som Debio har klassifisert som karensareal eller økologisk drevet areal er ikke tilskuddsberettiget.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 29 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Det kan gis tilskudd for mekanisk ugrasbekjempelse.

Det gis ikke tilskudd dersom det benyttes ugrasmidler før høsting. Arealer som Debio har klassifisert som karensareal eller økologisk drevet areal er ikke tilskuddsberettiget.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Tiltaksklasse: Mekanisk ugrasbekjempelse.

Kapittel 8 miljøavtale

§ 30 Miljøavtale

Det kan gis tilskudd for foretak som gjennomfører en kombinasjon av tiltak for styrket miljøinnsats. Tilskuddet kan gis for åkerarealer under marin grense, hvor det dyrkes korn, potet eller grønnsaker, der det er jordstrukturproblemer og dreneringsbehov.

Grunnvilkår for miljøavtale

Arealene der det dyrkes korn, potet eller grønnsaker skal ikke jordarbeides før 1. mars.

For å kunne søke på miljøavtale skal det sås gress, fangvekster eller at arealet ligger i stubb gjennom vinteren

- på alt åkerareal i erosjonsklasse 3 og 4,
- i drag,
- langs jordbruksarealer som grenser til åpent vann, og
- på flomutsatte jordbruksarealer.

Arealer med tidligpoteter og tidliggrønnsaker skal tilsås med fangvekster etter høsting.

Tiltaket utmåles per dekar der det gjennomføres tiltak etter trinn 1 eller trinn 2.

Tiltaksklasser: Trinn 1 og trinn 2.

Trinn 1 Jordløsning

Det kan gis tilskudd for mekanisk jordløsning om sommeren. Følgende må være oppfylt:

- arealet må tilsås med frøblanding, som minimum skal inneholde, vintervikke/lodnevikke 2 kg, blodkløver 0,5 kg, honningurt 0,5 kg, ettåring eller flerårig raigras 1 kg («Pionerblanding»), og
- plantebestanden skal ha minimum to måneders veksttid.

Dersom arealet slås, skal det gjøres etter blomstring.

Trinn 2 Spredning av kompost

Det kan gis tilskudd til spredning av kompost som er egenprodusert eller produsert i samarbeid med andre landbruksforetak. Følgende må være oppfylt:

- mengde kompost tilpasses plantenes gjødselbehov og spres minimum 2 tonn per dekar,
- komposten skal vendes slik at alt materiale omdannes og hygieniseres,
- komposten skal ha temperaturlogg som viser temperatur over 55 °C i mer enn tre dager, og
- opphavsmaterialet skal dokumenteres i et eget dokument («Råvaredokument»)

Kapittel 9 Generelle bestemmelser

§ 31 Utmåling av tilskudd

Tilskuddet utmåles etter satser fastsatt årlig av fylkesmannen i regionalt miljøprogram. Tilskuddet skal kun gis det året som tiltaket blir gjennomført.

§ 32 Søknad

Foretak som søker tilskudd skal benytte søknadsskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet. Søknadsfristen er 15. oktober. For beitelag som søker tilskudd etter § 5 Drift av beitelag er fristen 15. november.

Dersom søknad leveres etter fristene i første ledd, reduseres tilskuddet med 1 000 kroner per virkedag inntil 20 virkedager etter fristens utløp. Tilskuddet kan ikke overdras til eie eller pant.

Innvilget tilskudd utbetales til det foretaket eller beitelaget som fremsatte søknaden.

Tilskuddet kan ikke overdras til eie eller pant.

§ 33 Administrasjon og dispensasjon

Fylkesmannen administrerer tilskuddene etter denne forskriften. Vedtak om tilskudd fattes av kommunen.

Fylkesmannen kan i særlige tilfeller dispensere fra vilkårene for å få tilskudd fastsatt i denne forskriften.

§ 34 Opplysningsplikt og kontroll

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen, fylkesmannen og Landbruksdirektoratet finner nødvendig for å kunne forvalte ordningen.

Kommunen, fylkesmannen og Landbruksdirektoratet kontrollerer at utbetaling av tilskudd er riktige. Søker plikter å utlevere all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som vedkommer tilskuddet. Opplysninger gitt i forbindelse med søknad om tilskudd kan også kontrolleres ved telling og måling på de eiendommer som foretaket benytter i driften.

§ 35 Avkorting av tilskudd

Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig har

- a) drevet eller driver sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet, eller
- b) gitt feil opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet for seg selv eller andre,

kan hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes.

Tilskuddet kan også avkortes dersom foretaket

- a) har oversett de frister som kommunen, fylkesmannen eller Landbruksdirektoratet har satt for å kunne utføre sine kontrolloppgaver i medhold av § 36 opplysningsplikt og kontroll,
- b) har brutt bestemmelser i forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging, eller

- c) ikke har ført journal over plantevernmidler som foretaket har benyttet på arealene det søkes tilskudd for. Journalen skal inneholde opplysninger om navn på plantevernmiddelet som brukes, tidspunkt for behandling og dosen som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på. Tilskuddet kan også avkortes dersom foretaket ikke kan fremlegge slike journaler for de siste tre årene.

§ 36 Tilbakebetaling og renter mv.

Dersom foretaket som følge av manglende oppfyllelse av vilkår i denne forskriften eller av andre grunner har mottatt en utbetaling som ikke er berettiget, kan det feilutbetalte beløpet kreves tilbakebetalt fra mottakeren eller motregnes i senere utbetaling av tilskudd. Tilsvarende gjelder differansen mellom utbetalt beløp og redusert tilskudd som følge av vedtak om avkorting etter § 35 Avkorting av tilskudd.

For tilbakebetalingskrav kan det kreves renter når kravet ikke innfris ved forfall. Ved grov uaktsomhet eller forsett kan renter kreves fra tidspunktet for utbetalingen av det urettmessige tilskuddet. Størrelsen på renten følger rentesatsen fastsatt med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

Krav fra offentlig myndighet som utspringer av foretakets jordbruksvirksomhet kan motregnes i senere utbetalinger av tilskudd til foretaket.

§ 37 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 26. mai 2015 nr. 569 om regionale miljøtilskudd for jordbruket, Buskerud, forskrift 6. april 2016 nr. 392 om tilskudd til regionale miljøtiltak i landbruket, Oslo og Akershus og forskrift 19. mai 2015 nr. 531 om tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket, Østfold.

FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | fmovpost@fylkesmannen.no | www.fylkesmannen.no/ov